

A hulladék fogalmának **fenntarthatatlansága**

Szakkikk

írta:

Dr. Bende Tibor
egyéni ügyvéd

2022
december

A mű szerzői jogi védelem alatt áll.

Bevezetés:

A 2012 évi CLXXXV törvény (továbbiakban: **Ht**) 2 § (1) bekezdésének a 23-as sz. pontja, a hulladék fogalmát az alábbiak szerint határozza meg: „**Hulladék: bármely anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik vagy megválni köteles.**” Tanulmányom e fogalom (továbbiakban: **Definíció**) tartalmának és jogkövetőségének az elemzésére irányul. Arra keresem a választ, hogy a Definíció értelmében, a hulladék miből, mikor és hogyan keletkezik, a hulladék státusnak a beállta milyen következménnyel jár, és az elvárt magatartás összhangba hozható-e a mindennapi élettel? Szándékosan mellőzöm a releváns bírósági döntéseknek az ismertetését, hogy azoktól eltérő eretnek gondolataimat – tévedésemnek a lehetőségét fenntartva – ki tudjam fejteni. Tanulmányomat vitaindításnak is szánom.

Elemzés:

1. A Definíció azonos az EU hulladékfogalmával. Beillesztése törvényi értelmezéssel történt, ezért sem kiterjesztően sem pedig megszorítóan nem értelmezhető. Nem tartalmaz utalást hulladéklistára így téves minden olyan jogértelmezés, amely bármely listát, a Definíció elemének tekint. Objektív és szubjektív elemeknek a kombinációjából áll. Elemei tartalmának a feltárása a jogalanyokra hárul.

2. Elemzések alapján, arra a következtetésre jutottam, hogy a Definíciónak az „*anyag*” és a „*tárgy*” szavain, a hétköznapi életben használt anyag és tárgy szavak értendők. Vagyis anyag az, ami megmunkálásra vár, tárgy pedig, az anyag megmunkálásnak az eredménye. Így hulladék csak belőlük keletkezhet. Kérdés, hogy a Definíció vonatkozásában, a világon fellelhető összes anyag és tárgy hulladékképzőnek minősül-e? A választ a „*bármely*” és a „*birtokosa*” szavak, valamint a Ht tárgyi hatálya adja meg. A „*bármely*” szó szempontjából az „*igen*” lenne a helyes válasz. Viszont a „*birtokosa*” szó egyértelművé teszi, hogy csak azok az anyagok és tárgyak lehetnek hulladékképzők, amelyek birtokba vehetők és ténylegesen is birtokban vannak. Vagyis az agyagoknak, és tárgyoknak a felleltározhatatlan köre leszükül a tulajdonjog tárgyát képező és ténylegesen is birtokba lévő anyagoknak, és tárgyoknak a halmazára. E halmazt azonban a Ht 1. § (1) bekezdésének a.) pontja és arra épülően, a Ht 1. § (3) bekezdése tovább szűkíti, 1 § (2) bekezdése pedig, tovább szűkítheti. Leszögezhető tehát, hogy a Definíció vonatkozásában, csak az leszűkített halmazba (továbbiakban: **Releváns Halmaz**) tartozó anyagok és tárgyak tekinthetők hulladékképzőknek. Vagyis a „*bármely*” szó értelme csak a Releváns Halmazba, tartozó anyagok, termékek tekintetében bír jelentőséggel. Kiemelendő még, hogy **irreleváns** a Releváns Halmazba tartozó anyagoknak és tárgyoknak tényleges fizikai állapota, valamint a funkciója (termék, műkincs stb.) Ez abból is következik, hogy a Definíció nem tartalmazza az alábbi kifejezéseket: „*a műkincseket kivéve*” - „*bármely eredeti rendeltetésére már nem használható*” stb. Még egy megjegyzés. Az „*anyag*” és a „*tárgy*” szavak értelme, **teljesen megegyezik**, a „*dolog*” (*res*) szónak a fogalmával. Ezért érthetetlen, hogy a jogalkotó akár nemzetközi, akár hazai szinten, a Definíció vonatkozásában miért mellőzte a „*dolog*” szót?

3. A Definíció vonatkozásában, azt a személyt kell birtokosnak tekinteni, akinél a Releváns Halmazba tartozó anyag, illetve a tárgy (továbbiakban együttesen: **Dolog**) van. Irreleváns viszont, hogy a birtokos milyen szereplője (kitermelő, gyártó, forgalmazó, végfelhasználó) a gazdaságnak, valamint, hogy milyen jogcímen birtokol. Ennek helyességét az támasztja alá, hogy a jogalkotó pld. a „*végfelhasználó birtokosa*” - „*tulajdonos birtokosa*” kifejezésekkel nem szelektált a birtokosok között. Így a **birtokosoknak a körét, a legszélesebben húzta meg.**

4. A Definíció „*megválnak*” szava, egyes szám harmadik személyben kifejezett, jelen idejű cselekvést kifejező ige. Valamitől való elválást, esetünkben pedig, a Dolognak a birtokos birtokából való, szándékolt, a birtokos eljárására visszavezethető kikerülését jelenti. Megválásnál a szándéknak - a „*meg-*

válni szándékozik” kifejezésének, a szándék keletkezési időpontjára gyakorolt szűkítő hatása folytán - közvetlenül a cselekmény kifejtése előtt kell kialakulnia. Ezért a megváltás nem más, mint a birtokos által hirtelen eldöntött, gyors cselekvés, amelynél a cselekmény kifejtése tényének a megállapítása, egyben a birtokos megváltási szándékának a létrejöttét is bizonyítja. Irreleváns annak oka, jogcíme, a szándéknak átmeneti vagy végleges jellege, a cselekmény megvalósításának a módja és jogszerűsége, mert a jogalkotó a „*megváltik*” szóhoz kiegészítő kifejezést (pld. „*véglegesen megváltik*”) nem kapcsolt. Ezért a **megváltás ok, jogcím, szándék, és magatartás függetlené vált.** Ebből az következik, hogy a megváltásra, a Dolognak az elhagyásával (*derelictio*) is sor kerülhet. Bár ezt a Ht 1/A § (1) bekezdése tiltja. Kiemelendő, hogy a **Dolog a cselekmény kifejtésének az időpontjában válik hulladékká.** Elemzést érdemel még az az eset is, amikor a Dolog, birtokosának a szándékán és magatartásán kívüli okból kerül ki a birtokból. Például amikor azt egy tolvaj ellopja. Ilyenkor a Dolognak a birtokból való ily módon történő kikerülése nem eredményezi a Dolognak a hulladékká való válását. Az ellopott Dolog tehát nem válik hulladékká.

5. A jogalkotó a „*megválni szándékozik*” kifejezéssel, a Dolognak a megváltási cselekmény kifejtésének az időpontjában bekövetkező hulladékká válását időbelileg előre hozta, és azt – elkülönítve a magatartástól - a birtokos megváltási szándékának a létrejöttéhez igazította. Ezzel azt kívánta elérni, hogy már a megváltás előtt is elnyerhesse a Dolog a hulladék státuszt, ha birtokosában kialakul a megváltásnak a szándéka. Így a szándék létrejötte, **létrejöttének a pillanatában beállítja a Dolog hulladék státuszát.** A szándék későbbi megváltozása irreleváns, vagyis az esetleg létrejött szándékhiba utólag már nem orvosolható. Ugyanis a jogalkotó nem a „*véglegesen megválni szándékozik*” kifejezést alkalmazta. Azaz egyértelműen **a legkorábban beálló szándékot kívánta preferálni.**

6. A „*megváltik*” szó, valamint a „*megválni szándékozik*” kifejezés, a birtokos személyéből kiindulva, annak akaratára alapozva határozza meg a Dolognak a hulladékká való válását. A „*megválni köteles*” kifejezés azonban objektív oldalról közelíti meg a témát, kimondva, hogy egy Dolog akkor is hulladéknak minősül, ha annak a birtokosát – birtoklási akaratát felülírva, netán azzal szembe menve – a Dolog birtokától való megváltási kötelezettség terheli. A jogalkotó tehát be kívánta magát biztosítani arra az esetre is, amikor a birtokosnál nem alakul ki a megváltásnak a szándéka. E fordulat során **a megváltási kötelezettség létrejöttének az időpontjában válik a Dolog hulladékká.** Irreleváns, hogy a kötelezettség mikor válik teljesítendővé, valamint az, hogy a kötelezettség szerződésből, jogszabályból, hatósági, vagy bírósági határozatból származik-e. Ennek helyessége abból is következik, hogy a jogalkotó nem a „*jogszabály stb. alapján megválni köteles*” kifejezést alkalmazta. Vagyis lekövethető, hogy a **szerződésből eredő megváltást is preferálni kívánta.**

7. A „*megváltik*”, a „*megválni szándékozik*”, és a „*megválni köteles*” kifejezések egymáshoz való viszonya tekintetében megállapítható, hogy egymással egyenrangúan, elsődlegesenek a „*megválni szándékozik*”, és a „*megválni köteles*” kifejezések minősülnek. A „*megváltik*” szó pedig, csak akkor jut szerephez, ha az előző kettő közül egyik sem áll fenn. Ez abból is következik, hogy a „*megválni szándékozik*” kifejezés lényegében hatástalanítja, a „*megváltik*” szónak a fentebb ismertetett jelentését. Ennek ellenére, a fő szerepet a mégis a „*megváltik*” szó tölti be. Ugyanis a megváltási szándék kialakulása tényének és időpontjának a bizonyítása szinte lehetetlen, ha a szándék az egón belül marad, és annak manifesztálódása nem következik be. Úgyszintén nem, vagy nehezen bizonyítható a

szóban, illetve a ráutaló magaratással létrejött szerződések által generált megváltási kötelezettség is. A „*megváltik*” szót tehát az a funkciója teszi speciálissá, hogy akkor is bizonyíthatóan beállítja egy Dolognak a hulladék státuszát, ha a Dolog - másik két kifejezésből eredő - korábbi időpontban már beállt rejtett hulladék státusza, a hivatkozott bizonyítási nehézségek folytán, nem lenne bizonyítható.

8. Fentiek folytán, a Definíció hétköznapi megfogalmazása az alábbi: „*Hulladék – megkülönböztetés nélkül – minden tulajdonjog tárgyát képező, birtokban tartható, a Releváns Halmaz körébe tartozó Dolog, amely, vagy már szándékosan kikerült birtokosának a birtokából, vagy ugyan még nem került ki, de amely tekintetében, már kialakult a birtokosának a megválási szándéka, illetve amelyre már beállt birtokosának bármilyen megválási kötelezettsége.*” Látható tehát, hogy a **Definíció univerzális**, vagyis hatálya kiterjed minden birtokátruházásra, minden birtokátadó és birtokba vevő dologbirtokosra, tényleges mivoltától, állapotától függetlenül, minden tulajdonjog tárgyát képező, birtokban tartott, a Releváns Halmaz körébe tartozó Dologra. Téves tehát az a nézet miszerint „*megelőzhető a hulladéknak a keletkezése, ha a fölöslegessé vált holmikat a kidobás helyett, másnak átadjuk, s ezzel megakadályozzuk a dolognak a hulladékká való válását.*” Téves, mert a másnak való átadás, minden esetben hulladékstátuszt generáló birtokátruházás révén valósul meg.

Hulladék státusz – Elvárt magatartás

9. A státusz beálltával a Dolog hulladékká, birtokosa pedig, hulladékbirtokossá válik. A Definíció a Dolog hulladék státuszát **abszolút hatállyal állítja be**, ezért annak beálltával, a Dologot - birtokosán túl - mindenki hulladéknak köteles tekinteni és vele mindaddig akként is köteles bánni, ameddig, az – átesve a hulladékgazdálkodási eljárás - el nem veszi a hulladéknak való minősülését.

10. A hulladékbirtokosoktól – eltérő rendelkezések hiányában - elvárt, hogy felismerjék a Dolog hulladék státuszának a beálltát, majd ezt követően a hulladékot beazonosítsák, hulladékkategóriákba besorolják, nyilvántartásba vegyék, elkülönítetten gyűjtjék, és gondoskodjanak annak a hulladékgazdálkodás keretében való kezeléséről.

Jogkövethetőség

12. A Definíció „*megválnak*” szava folytán, minden realizált birtokátruházáshoz, hulladékstátusz keletkezés kapcsolódik. Vagyis minden birtokátruházásnál a Dolog – ha a korábbi birtokváltásának az eredményeként, vagy a Definíció további fordulatai alapján, még nem vált volna hulladékká – hulladékká válik. A Dolog birtokát megszerzők tehát nem Dologhoz, hanem hulladékhoz jutnak, és ezért kötelesek a Dologot a hulladékgazdálkodás keretébe vonni. A birtokossá válók azonban – **jogellenesen eljárva - megszegik ezt a kötelezettségüket**, mert senki sem tekinti a megvásárolt, ajándékba kapott stb. Dologot hulladéknak. Ugyanis **birtokszerzésük célja a Dolognak dologkénti használata és nem hulladékkénti kezelése.**

13. Még furcsább helyzetet teremt a Definíció „*megválni szándékozik*” kifejezése. A kitermelő, a gyártó, a forgalmazó - már a kitermelés, a gyártás, a beszerzés megkezdésekor kialakult szándékkal bír a megválás tekintetében - ezért nem anyagot termel ki, nem Dologot állít elő, nem Dologot forgalmaz, hanem már eleve hulladék státusszal bíró Dologot. Ezen jogalanyoknak - a hulladékgazdálkodás körén kívül eső - **minden birtokátruházása jogellenes**, mert a hulladék birtokát jogszerűen, csak hulladékgazdálkodási hatósági engedéllyel rendelkező, illetve a hulladék birtokba vételére feljogosított jogalanyok szerezhetik meg. Megfordítva ez azt jelenti, hogy pld. akár egy könyvnek a megvásárlásához is, a vásárlónak hulladékgazdálkodási hatósági engedéllyel kell rendelkeznie. **A Definíció által létrehozott ezen helyzetnek az abszurditása triviális.**

14. A Definíció nem tesz különbséget a dologfajta között, és nem differenciál az adott dolog tényleges fizikai állapota szerint sem. Ez pedig azzal jár, hogy még egy teljesen új dolog (netán egy originált csomagolású tárgy), illetve egy műtárgy (pld. egy Munkácsy Mihály festmény) is automatikusan hul-

ladékká válik, legkésőbb a birtokosának a birtokából való kikerülésével, ha ezen státuszt, a megválási szándéknak, vagy a megválási kötelezettségnek a beálltával korábban még nem érte volna el. Ez pedig a józanésszel teljesen szembe megy. Senki sem tekinti ugyanis az ilyen Dolgokat hulladéknak, ezért **megszegve a Ht-t, senki sem vonja azokat a hulladékgazdálkodás körébe.**

15. A Definíció szerint, a hulladék nem ott keletkezik, ahol az ésszerűség szerint várnánk, azaz nem a végfelhasználóknál. A Definíció fő hulladéktermelőinek a kitermelőket és a gyártókat tekinti. Van ebben ráció! Mert ha nem mást, mint csak az un. tervezett avulást, valamint azon a tényeket nézzük, hogy a termékek alapvetően nem javítható állapotban kerülnek legyártásra, ha pedig javíthatók, akkor a javítási alkatrészek drágábbak, mint maga a komplett termék, a javító-szervizelő hálózatok felszámolásra kerültek, a gyártók a jótállási kötelezettségüknek nem javítással, hanem komplett termékcserevel tesznek eleget, stb. akkor úgy tűnhet, hogy a Definíció megalapozottan telepíti a hulladékképzésért való alapvető felelősséget a kitermelőre és a gyártóra. Csakhogy a Definíció funkcióját nem az említett problémáknak a jogi megoldása képezi. Különösen pedig nem úgy, hogy ezzel **a hulladék jogi fogalma tekintetében egy jogkövethetőségi káosz keletkezik.**

16. Megemlítem hogy a Ht-nek a 2021.03.01. napjától hatályos normaszövege a hulladék keletkezésének a megelőzését a Ht alapelvevé tette, vagyis előírta, hogy a jogalanyok kötelesek mindent megtenni a hulladék keletkezésének a megakadályozása érdekében. Ezen alapelvvel a Definíció teljes mértékben szembe megy, mert annak révén, a Dolgok már a kitermelő (gyártó) által való értékesítést megelőzően elnyerik a hulladék státuszukat, illetve általa hulladéknak minősülhetnek a műkincsek, valamint a rendeltetésszerű használatra még alkalmas Dolgok is. Vagyis a **legnagyobb hulladékképzőnek maga a Definíció tekintendő.** Ezért tehát ha valóban fontos a hulladékok keletkezésének a megelőzése, akkor legelső lépésként azt a Definíció mielőbbi megváltoztatásával kellene elősegíteni.

Összegzés:

17. A jogalkotó a Definíciónak a megalkotásánál a teljességre törekedett. Olyan fogalmat kívánt létrehozni, amely az életviszonyoknak minden szegletét lefedi, s mindezt annak az érdekében, hogy egyetlen egy Dolog, és egyetlen egy élethelyzet se csúszhasson ki a szabályozás alól. A szándékot és a célt nem vitatom, és nem is vitathatom. Ugyanakkor meg kell említenem, hogy **olyan Definíció került megalkotásra, amelyhez kapcsolódó elvárt magatartás betarthatatlan.** Olyan magatartásoknak a kifejtésére ösztönöz, ami a jogalanyok számára nem követhető, mert követése az életfolyamatok teljes leállítását eredményezné. Ez még akkor is igaz, ha ellene az lenne a fő érv, hogy az életszerűséghez jobban igazodó fogalomnak a megalkotása megkérdőjelezné az uniós közösségi szabályozást, illetve gátolná az uniós szabályozás hatékonyságát. Pont fordítva! Ha belegondolunk, egyértelművé válik, hogy éppen a **jogkövethetőségnek való meg nem felelés** az, ami alappal vetheti fel a Definíciónak a megkérdőjelezését. Nem is beszélve arról, hogy a Definíció abból a szempontból is visszaüthet, hogy jelentős és indokolatlan terheket ró a jogkövetőkre, s ebből eredően rontja a jogkövetésnek az elvárasi szintjét. Összefoglalva megállapítható tehát, hogy a Definíció válaszut elé állítja a jogalanyokat. Vagy követik azt - betartva a Ht rendelkezéseit még akkor is, amikor a Dolog de facto nem hulladék - vagy a józanész szabályai szerint járnak el, felvállalva ekkor a Ht megszegésének minden jogkövetkezményét. Ezért a **Definíció nem tartható fel.** Nemzetközisége ellenére, **triviális az Alaptörvénybe való ütközése.**